

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

דע את ביטחונך | פחד כנגד ביטחון

ביטויים בחז"ל: 'כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר - אינו אלא מקטני אמנה', 'מפני מי המבול - אף נח מקטני אמנה היה - מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים'.

כלומר, האף אמנם שכוח האמונה מנגד את כוח הספק ושואף לכלותו ולמגררו, אך עדיין כוח האמונה על פי הגדרה הוא אינו אמונה שלימה וגמורה, עדיין חלה מציאות של ספק המהולה בתוך האמונה. באמונה עדיין ישנם שני צדדים (ולפעמים יותר), רק שהאמונה מחזקת את הצד שמאמינים בו יותר יחסית לצדדים האחרים. אצל כל אחד מאיתנו - אמונתנו אינה אמונה שלימה.

לעומת זאת, הביטחון על פי הגדרה הוא כוח שתופס שקיימת רק אפשרות אחת - חדה ברורה וודאית במאת האחוזים. אחרת, אם ישנו סדק קל בנפש שעדיין חש לקיומה של אפשרות אחרת, קלושה ככל שתהיה, זהו כבר אינו ביטחון.

כאשר כוח האמונה גובר עד שהוא נעשה אמונה שלימה. אזי כל האפשרויות האחרות בטלות, כל הצדדים הנוספים מתאפסים ונמחקים, והאדם הופך להיות בוטח בוודאות מוחלטת שקיים רק צד אחד ורק אפשרות אחת. כאן כוח האמונה יוצא ממדרגת בכוח ונעשה פועל גמור - האמונה הופכת להיות ביטחון.

נמצא כי הפרש בין גדר האמונה לביטחון, שהאמונה אין בה שלימות גמורה, האמונה היא חלקית - ברמה גבוהה או נמוכה לפי מציאות הכוח. האדם מאמין עד לגבול מסוים, אך מעבר לגבול זה עדיין קיימים בו ספקות, צדדים ואפשרויות אחרות. אולם כאשר כוח האמונה גובר עד כדי שלימות, האמונה יוצאת מגדר של כוח אל הפועל, מאמונה לביטחון, ונפש האדם מונהגת בפועל על פי ביטחוננו.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך.

על שם כך ה'פחד' נקרא כך - 'פה - חד', פה אחד. כמו שדרשו חז"ל - שיהו דברי תורה מחודדים בפיך. כלומר, דברי התורה ברורים ונהירים לו, אין לו ספק או גמגום בהם. דברי תורה מחודדים בפה זוהי ההגדרה שנקראת 'פחד' - 'פה - חד', 'פה - אחד' אין לו שני צדדים - אלא צד אחד, חד וברור.

הביטוי 'חד' זוהי הגדרה של ברירות. כלומר, ככל שהסכנה יותר ברורה, וודאית, חדה, היא יותר מפחידה. 'חד' ו-'אחד' שורשם שווה. לפיכך, ככל שאפשרות הסכנה מתבררת ומתחדדת, כל שאר האפשרויות נשללות והדבר נעשה יותר ויותר - 'אחד', כך עוצמת כוח הפחד הולכת וגדלה.

האמונה היא נטיה לצד אחד מבין מספר ברירות, הביטחון הוא ודאות מוחלטת שקיימת רק אפשרות אחת

עמדנו על ההפרש שבין הפחד ביחס לשאר לשונות המורא והאימה וכדו', כעת נעמוד על ההבדל בין האמונה לביטחון.

הרמב"ן מגדיר את ההבדל בין אמונה לביטחון כך - האמונה היא ה-'בכוח' והביטחון הוא ה-'בפועל'. כלומר, הביטחון הוא ההוצאה לפועל של כח האמונה. כוחות האמונה המשלשם מתודעת האדם אל קומת בניין ההנהגה המעשית בפועל של נפשו, זוהי מדרגת הביטחון שלו. הביטחון הוא האמונות שחדרו ונספגו בלב האדם, כך שהם הן אלו שיכריעו את האופן בו הוא ינהג למעשה ככלל, ובעת קושי וניסיון בפרט.

ההפך של 'אמונה' הוא ה-'ספק', שהרי מלחמת עמלק היתה מלחמה של אמונה מול כוח הספק (כידוע עמלק גימ' טריא ספק) כמו שמפורש בפסוק - 'ויהי ידיו אמונה עד בא השמש'. לעומת זאת, ההפך של 'ביטחון' הוא 'פחד', ונבאר.

אחת מהתכונות של כוח האמונה שהיא אינה חלה בשלמות אלא היא מצויה בצורה חלקית. לתכונה זו ישנם מספר

סוטה, לד, ע"א - אמר ר' יהודה, אבא חלפתא ור' אליעזר בן מתאי וחנניא בן חכינאי עמדו על אותן אבנים ושיעורם כל אחת ואחת שקולה כארבעים סאה. ע"כ. וברור הדברים, שמ' סאה הוא שיעור של מים, מ' סאה של מקוה. והיינו שהאבן עלתה ממדרגת אבן למדרגת מים. כי שורש האבן במים, כמ"ש בספ"י שמים שקפאו נעשה אבן, עפר. כמ"ש ולשלג אמר הוי ארץ. ועיין ספר רזיאל המלאך, וז"ל, ואדם שלא יאמין לזה, שאיך ברא אבן ממים, יקח נחושת קלל ויעשה אבן מנחשת, ויקח מים צלולים וירתח על האש, וכל מה שיחסרו המים יוסיף עוד מים עליהם שנים רבות, וישבר כלי הנחשת וימצא בה אבן, עכ"ל. וכנודע היום שהרתחת המים יוצרת אבן. ועיין פרדס רימונים (שער ט, פרק ג).

וז"ש שם, אמר להן יהושע הרימו לכם איש אבן אחת על שכמו למספר שבטי ישראל וגו', למען תהיה זאת אות בקרבכם כי ישאלון בניכם מחר לאמר מה האבנים האלה לכם וגו', סימן לבנים שעברו אבות את הירדן. והיינו אבן, אב-בן כנ"ל. וזהו דייקא כי ישאלון "בניכם", סימן ל"בנים" שעברו "אבות" את הירדן. והיינו כנ"ל, אב - מים. כי שורש הבן בטיפת האב. בן - אבן. ודו"ק. וזהו היפך ברד ש"יורד" מלעילא לתתא ונעשה קשה כאבן. ששם נגלה שורש יצירת האבן ממים.

וזהו עומק מדרגת שורש העולם, אבן השתיה, שממנה הושתת העולם. והיינו שנגלה שהאבן שורשה מים. עיין זוה"ק (ויחי, רלא, ע"א). ודבר זה נגלה אצל משה, חלמיש למעינו מים, שיצא מן האבן מים. וזה דייקא אצל משה שנקרא כן ע"ש מן המים משתיהו. והיינו שנגלה ששורש האבן במים. וזש"כ אבנים שחקו מים. והיינו שהמים מחזירים את האבן לשורשם, למים. וזהו מתתא לעילא. ומלעילא לתתא, כמ"ש בהו - אלו אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמשם המים יוצאים. והבן מאוד לפ"ז אמרם בחגיגה, כשתגיע למקום אבני שיש אל תאמרו מים מים. כי אף ששורש האבן במים, מ"מ בהתפשטות, מים לחוד ואבן לחוד.

וזהו שורש הכניסה לא"י, בירור ששורש האבן, עפר, במים, ועי"ז יתגלה בא"י מדרגת ארץ אשר למטר השמים תשתה מים. כי בא"י האבן עפר, מחובר למים בגילוי. וזהו מתתא לעילא. ולהיפך אמרו (זוה"ק, ח"ג, רמ, ע"א) חד אבן נחתא מלעילא כד בעו ישראל למירת ארעא, וכתוב ביה גורל, ואיהו אמר דא לפלניא ודא לפלניא, עיי"ש.

סוטה, לה, ע"א - ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים, וכתוב וכבוד ה' נראה באהל מועד, א"ר חייא בר אבא, מלמד שנטלו אבנים וזרקום כלפי מעלה.

וביאר מהות זריקה זו בעבודת הקודש (ח"ג, פרק כט) וז"ל, והיא כוונה נפלאה, לפי שהיו כופרים ביכלתו והשגחתו, ואלו הם האבנים שזרקו כלפי מעלה, עכ"ל. ועיין מהר"ל בחידושי אגדות על אתר. ומהרש"א בחידושי אגדות על אתר.

וביאר נוסף מצינו בבן יהודע על אתר, וז"ל, הדבר יפלא מה השטות הזאת שיצאה מידם, וכי לרגום עצמם היתה כונתם בזריקת האבנים כלפי מעלה. ונ"ל כונתם לומר אתה רוצה להכניסנו לארץ כנען, כדי לבנות לך בית הבחירה, בבנין אבנים, שאין אתה חפץ במשכן שהוא אהלים ביריעות, הא לך אבנים ובנה את הבית, עכ"ל.

וביאר נוסף מצינו באפיקי ים על אתר, וז"ל, סוד עמוק רמזו במליצותם בסוד חטא המרגלים, וכו', והם י"ב אבנים שבחושן וכו' [וכמ"ש (יהושע, ד, ט) ושתיים עשרה אבנים הקים יהושע בתוך הירדן. עיין סוטה, לה, ע"ב], והם סוד י"ב אבנים שעשה אליהו מזבח כמספר שבטי בני יעקב, מזבח ה' ההרוס, וכו', וזרקו האבנים כלפי להרוס האבנים שלא יבנה בניינה, עכ"ל.

וביאר נוסף מצינו בספר דברי שיח (שלח) וז"ל, ויקרא משה להושע בן נון יהושע, י-ה יושיעך מעצת מרגלים, ולישראל ג"כ הוסיף אותיות י-ה על שמם שנקראים שבטי י-ה, כמו הראובני השמעוני (עיין פרש"י פנחס, כו, ה) וכו', ועל מה שהוסיף שם י-ה בשמותיהם, ויאמרו כל העדה לרגום אותם "באבנים", אפשר שקאי על האבני האפוד שנאמר ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בניי ששה משמותם על האבן האחת וכו' כתולדתם, ודרש הגמ' (סוטה, לו, ע"ב) כתולדותם, כשמות שקרא להם אביהן, שהוא דן וגד, ולא כשמות שקרא להם משה שהוא הדני הגדי, וזהו לרגום אותם באבנים, רק כאשר נכתב על האבנים הנ"ל, עכ"ל. ולפ"ז כלפי מעלה קאי על שמו, של אותיות שמו, י-ה. ועיין ספר לשמוע בלימודים (סוטה, שם) וז"ל, לרגום אותם באבנים וכו', מלמד שנטלו אבנים וזרקו כלפי מעלה. דרש "אותם" לשון אות, וכו', לרגום אות שלהם כלפי מעלה.

ובשורש בתיקון זהו אבן שכינה, שנזרקת לשורשה לא"ס ב"ה, כמו שביאר הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח קד, אות ד) וז"ל, כח השכינה שנקראת אבן דזרקין לה עד א"ס.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עקב · ט-ש

בחינת פטיש, פי-טש, כמ"ש כפטיש יפוצץ סלע. שמתפזרים החלקים לצדדים ולא באורח מישר. ומתפזר לשטח רב, שטח, שט-ח.

וכאשר שולט על הנטיה לצדדים ומוליכו לאורך מישר, הוא בחינת שלט, שט-ל. וכאשר מזכך את מהות הדבר בעצמו לבלתי נטות לצדדים, יש בכך בחינת חיצוניות ופנימיות. חיצוניות הוא בחינת שטף, שט-ף, והיינו שמסיר הלכלוך הנדבק בדבר הגורם לנטות לצדדים. ופנימיות הוא בחינת לטש, ל-טש, מזכך את הדבר עצמו מסיגיו. ואזי נעשה פשוט, פו-שט, כי מפשיט הנובע מההמולה של הנטיה לצדדים, ונגלה בו שקט, שט-ק. כי אורח מישר תנועתו שקטה. משא"כ בים, שיש גלים, נצרך לשוט, שט-ו. וזהו בחינת שמטה, שט-מה. כי בשאר שנים שנוטעים וכו' יש תנועה ופעולה רבה, אולם בשמיטה הכל שקט.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אלישפט, פשט, פטיש, קשט, רטשה, שבט, שוחט, שוט, שוטף, שופט, שחט, שטה, שטח, שטים, שטן, שטף, שטר, שיט, שלט, שמטה, שעטנו, שפטיהו, שקט, שרביט, שרטה, בלטשאצר, השחטה, ושט, יהושפט, לטש, משפטיהם, נטש, קשיטה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

עשה משפט יתום ואלמנה. משפט, שפט, פ-טש. שורש ט-ש, לשון שט, לשון שטות. וכן טפש, פ-שט. וזהו המשפט לברר באיזה צד יש דברי חכמה ובאיזה צד יש דברי שטות. וזהו בחינת שטן, שט-ן. והוא כי אין אדם חוטא אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות.

וכל כוחו של שטן מכח רוח שטות, שמטה מדרך היושר לצדדים, כמ"ש (במדבר, כב, כב) הנה אנכי יצאתי לשטן לו. והוא שטן הוא מלאך המות, בחינת שחט, שט-ח. וזהו כוחו של עשו דכתיב ביה וישטם עשו את יעקב. שטם, שט-ם. כי עשו כל היותו נטייה מדרך היושר - חכמה, לצדדים, רוח שטות. תאות אכילה, ושט, ו-שט. וזהו בחינת שט, כמ"ש בחשק שלמה (השורשים, שורש שט) וז"ל, שט - פעל, הנחתו על השוטטות. והוא הלוך בדרך חפוש שאינו נשאר על קו היושר, אך מתפזר לכל צד, לכאן ולכאן, עכ"ל. והוא בחינת טש, בארמית ברח. כי דרך הבורח לא לברוח באורח מישר, אלא נוטה לכל צד. וכן נטש, נ-טש.

וזהו בחינת הושטה, ששורשו ש-ט, כי כאשר ב' בני אדם עומדים זה מול זה, ימין האחד מול שמאל השני, ולהיפך, לכך כאשר מושיט את הדבר מימין לימין, נעשה הדבר באופן של אלכסון, נטיה לצדדים. וכמ"ש באחשורוש שהושיט המלך את השרביט. שט-רבי. וזהו בחינת שבטים, שבט, שט-ב. כי נודע שי"ב שבטים הם בבחינת י"ב גבולי אלכסון שיש במרובע. והויתם נטיה לצדדים, אלכסון. וזהו

יצא לאור! שו"ת בעניני השעה

מבעל מחבר ספרי "בלבבי משכן אבנה" שליט"א

מדוע האינטרנט הוא הבירור האחרון שמברר מהו בחירתו של כל אחד ואחד האם הוא רוצה להיות מחובר לטוב או לרע, והרי הרצון הפנימי של כל ישראל הוא להיות מחובר לטוב ולרצון ה' ולא עם הרע ח"ו, שכל הרע הוא רק מקרה אצלנו, וכמו שהרב מבאר לנו היטב בספר "דע את עצמך"?

האם ניסיון המדיה והאינטרנט הוא מלחמת גוג ומגוג? האם האינטרנט והמדיה יהיו בטלים קודם שיבוא משיח, או שהמשיח יבטל אותו (או הקב"ה בכבודו ובעצמו)? ואם ביטולו יהיה ע"י משיח, האם הוא ע"י משיח בן יוסף או משיח בן דוד? מה לענות לאלו שטוענים, שעבודתנו אינה לפרוש מהטכנולוגיה, אלא ללמוד כיצד להשתמש בה בשכל ובאופן מאוזן ובאופן הכשר ביותר, מכיוון שהוא נעשה כבר חלק מהחיים של רוב הדור ואי אפשר לשנות את הדור. ואם כן צריך להפסיק את המלחמה הזו על האינטרנט, בגלל שזה רק גורם רגשי אשמה לאחרים ואינו פועל מאומה?

זאת ועוד בקונטרס החשוב הזה · טעמו וראו כי טוב ה'!

השורש הפנימי של ה'להשמיד להרוג ולאבד' - באבות הקדושים

אופן נוסף של עומק העבודה, שמכח נקודת התכ"לית, נתבאר א"כ, שיש אופן של האיגוד מכח התפיסה שהכל מביא לידי של תכלית, זה מצד התיקון, ונתבאר, שיש עוד כח שמצרף מצד התכלית, אבל הוא כח של קלקול, והוא הנקרא מיתה, "מעמיד עליהם מלך קשה כהמן", 'להשמיד להרוג ולאבד', וגם זה מצרף את כולם, וזה נקרא 'דור שכולו חייב'.

אבל יש את העבודה הפנימית - מעין ה'דור שכולו חייב', אבל היא העבודה העליונה והפנימית, ה'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים', זה תולדה שהתגלתה בימי המון, ואיפה השורש שלה - השורש הרי, ברור, האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, ראשית קומתם של ישראל, ונמרוד שנקרא **אמרפל** משום שאמר לאברהם אבינו פול לכבשן האש, הוא רוצה להרוג את אברהם אבינו, אז שם נמצא האופן של 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים', אבל לא באחרית, אלא בראשית.

שם, מסר אברהם נפשו על קידוש ה', הפיל עצמו לכבשן האש על יחוד השם יתברך שמו, אבל עוד פעם, זה מעין הנפילה של המון, רק המון גזר את זה בעל כרחם של היהודים, ואמרפל - נמרוד שאמר לאברהם אבינו פול, אברהם **קפץ** לכבשן האש ע"מ למסור נפשו על קידוש ה', ג' עבירות חמורות שדינם יהרג ואל יעבור, ושורשם עבודה זרה - כאן, הגדרת הדבר הוא שזה אותו כח של מיתה שמצרף, אבל באיזה אופן הוא מצרף - "קמאי קא מסרי נפשהו על קדושת השם" שלכן "איתרחיש להו ניסא", מסירות נפש על קדושת השם זה אופן של גזירה.

מסירות נפש שמתוך גזירה, ומסירות נפש מאהבת ה'

אבל יתר על כן, וכאן העומק היותר גדול של העבודה, יצחק שנעקד ע"ג המזבח, 'זכר לנו עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח', 'אפרו של יצחק צבור על גבי המזבח', אחד מהפנים של הגדרת עומק דברי חז"ל הללו, כמו שהוזכר קודם לכן דברי

רבותינו הידועים **שציבור - צבור**, ראשי תיבות צדיקים בינונים ורשעים. כלומר, 'אפרו של יצחק צבור ע"ג המזבח', ההגדרה היא שמעשה העקידה שיצחק נעקד, הרי אם יצחק נעקד, אין כנסת ישראל, וא"כ עקידת יצחק זה עקידה שעקד אברהם אבינו **את כל ישראל**.

יש שני אופנים שאדם מוסר נפשו על קדושת השם, **יש אופן** שהאדם מוסר נפשו על קדושת השם, כשיש גזירה, וכך ג' עבירות שדינם 'יהרג ואל יעבור', ומעין כך - שזה השורש לכך, הוא אברהם אבינו שהפיל עצמו לכבשן האש, זה גזירה של ג' עבירות, אמונתו יתברך, כפירה בע"ז.

ויש מה שהאדם מוסר נפשו על קדושת השם מכח אהבת ה', הוא מוסר את נפשו "לעשות רצונך בלבב שלם", לא על ג' עבירות, לא מצד מקום של עבירה, "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת וגו' והעלהו לעולה", שם היה צווי מפורש שהקדוש ברוך הוא מצוה את אברהם אבינו בנבואה, והפנים של אותו ציווי שהוא ממשיך לכל הדורות כולם - זה למסור נפשו **באהבה**, אליו יתברך שמו, בכל יום ויום כשאנחנו מוסרים נפשנו על קדושת השם - "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", הפנים התחתונות של הדבר הוא, למסור נפשו על קדושת השם בציור שאם הוא יתחייב מיתה בארבע מיתות ביי"ד, והפנים העליונות הוא - "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד - ואהבת", הוא מוסר נפשו מתוך "ואהבת", "בכל נפשך", הוא מוסר נפשו מתוך **אהבת ה'**, לא רק "אפילו אם נוטל את נפשך" כדרשת חז"ל, כשיש גזירה, אלא באהבתו יתברך, הוא מוסר נפשו על קדושת ה', זה המדרגה הנקראת עקידת יצחק.

עומק העבודה ב'דור שכולו חייב'

מסירות נפש, מעוררת את ה"אפרו של יצחק, שצבור על גבי המזבח", ובזה מצרפים את כל הכנסת ישראל לאחד, זה העבודה ב'דור שכולו חייב', ב'דור שכולו זכאי', הצירוף של הכנסת ישראל הוא באופן שהכל הולך אל התכלית הראויה, זה נקרא 'כולו זכאי', כלומר, כל הפרטים מתאגדים ומצטרפים מצד שהם הולכים למקום התכלית, וממילא כולם מתאגדים, כי התכלית

מציאות העבודה, כח האגד שאוגד ומצרף את כולם, לא מצד האיגוד החיצוני, זה ההתחברות לרשעים שמביאה את הנפילה של האדם חס ושלום, אלא באופן הפנימי, כמו שהוזכר, באופן של המסירות נפש, המסירות נפש היא בדרך כלל בכח, ולא בפועל, אבל זה מסירות נפש שהאדם מוסר נפשו אליו יתברך שמו באהבה.

לשונו של החובות הלבבות במאמר החסיד "אם תשרפני באש לא אוסיף כי אם אהבה על אהבתך", כלומר, המסירות נפש באה מתוך אהבה, ולכן היא מוסיפה מציאות של אהבה,

המחשבה התמידית, כאשר היא נעשית ממעמקי האמת שבלב, שהאדם מוסר נפשו אליו יתברך שמו, מוכן למסור את נפשו אליו יתברך שמו, היא מעוררת את הכח לקבץ את כל נדחי ישראל, זה עבודת היחיד לקבץ כל נדחי ישראל, אי אפשר בפועל לקבץ את כל עם ישראל, זה עבודה שיכולה להעשות רק ב'איתערותא דלעילא', ואם היא נעשית ב'איתערותא דלתתא', כנגד זה יש את השלוש שבועות שהשביע הקדוש ברוך הוא.

העבודה לקבץ את כל ישראל, היא לקבץ את מקום הפנים של המסירות נפש - שהאור הזה, מקבץ את כל עם ישראל גם יחד.

זה העומק של כח האגד שאוגד ומצרף את כל ישראל.

חיבור לראשית - אב,

חיבור לאחרית - אגד,

אגד מכח "דור שכולו זכאי",

אגד מצד הקלקול של "דור שכולו חייב", 'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן'.

והאגד השלם מכח אור של מסירות נפש, על ידי כן מתגלה - לא ה"אגודים בצרה לשפוך תחינה" אלא "אם תשרפני באש לא אוסיף כי אם אהבה על אהבתך".

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

אוגדתם. אבל כשנמצאים בדור שכולו חייב, שם, מה העבודה של האדם, האדם לא צריך לצפות ל"מעמיד עליהם מלך קשה כהמן", אלא הוא צריך לגלות את הפנימיות של ה"מעמיד עליהם מלך קשה כהמן", והגילוי של הפנימיות הזו, היא היא עומק נקודת העבודה בעת הזו. - גם היא אוגדת - היא גם מצרפת, אבל לא מצד "ישנו עם אחד", "ישנו מן המצוות" כדרשת חז"ל, ואז מכח כך הוא "מפוזר ומפורד", ומכח הצרה "אגודים בצרה לשפוך תחינה", אלא כח האגידה, מתגלה אמנם, מכח נקודת המות, אבל לא המות התחתון שהוא אבי אבות הטומאה, אלא מכח המות העליון, "כי עזה כמות אהבה קשה כשאל קנאה", מה שמתגלה מציאות של אהבה שלימה, שכאשר האהבה מתגלה בשלימותה, 'קשה כמות אהבה', מתגלה האהבה באופן העליון שבה, שמכח "ואהבת את ה' אלקיך בכל נפשך", הוא מוסר נפשו על קדושת השם, הוא מעורר את הצירוף של כל הכנסת ישראל, שהיה במעשה דאברהם בכבשן האש, שהיה במעשה דיצחק בעקידה, שזה אפרים שנקרא כך ע"ש ב' אפרים כמו שאומרים רבותינו, שניהם מצרפים את כל הכנסת ישראל גם יחד, מתוך אותו אור של מסירות נפש.

אגד שלם של כל ישראל, מנח אור של מסירות נפש

כשאדם מוסר נפשו על קדושת ה', באהבה, בחשק, בשמחה לפניו יתברך שמו, הוא לא מעורר רק את נפשו הפרטית, אלא הוא מעורר את הבית אב הכללי, אם זה נעשה כראוי, בשלימות, שזה המעשה של אברהם והמעשה של יצחק, שבזה נעקדים כל הכנסת ישראל גם יחד, "קמאי קא מסרי נפשיהו על קדושת השם", זה העבודה של 'קמאי', ו"בתראי" לא קא מסרי נפשיהו על קדושת השם".

אבל כשמתקרבים יותר ויותר ל'דרא בתראה', שם חוזר עוד פעם אותו עבודה, כשלא זוכים, אז כח המסירות נפש נופל לסטרא אחרא, נופל לבני ישמעאל, נופל לשאר מקומות שמשמשים במסירות נפש במקום הנפול שבו, אבל כשעובדים אותו יתברך שמו באמת, בדור שכולו חייב, בדרא בתראה, פנימיות

כתר

סוד אמונה ותמימות בכתר. ועיין שערי אורה (ש"ה) הצור תמים פעלו (דברים, לב, ד) ופירוש הפסוק כך הוא, הצור הגוזר הדין בחזקה, אינו עושה באכזריות, אינו גוזר את הדין, אלא תמים פעלו, אלא הדין שגזר קודם לכך נתייעץ בשתי המדות חסד ודין, וזהו תמים פעלו, כי לשון תמים הוא סוד שני דברים, והוא כאילו אמר תאומים, וכו', למטה (ת"ת) תאומים, למעלה (כתר) תמים, וכו', הכל כונה אחת.

ועיין עמק המלך (שער ה, פס"ג) וזהו כרת וכו', והממונה על הדחייה הזאת הוא אכזרי הנקרא כרתיא"ל (היפך כרתיא"ל) אשר הוא כתר של ספירת הטומאה, כי הפוך כתר תמצא כרת, עכ"ל. והבן שכל מיתה שורשה אכזריות וכתר עולה על כולנה.

חכמה

אמרו (ילק"ש, דברים, לב, תתקמו) וראש פתנים אכזר, אלו הראשים (בחינת חכמי העדה, ראשי העדה) שבכם כפתן זה אכזרי.

ועוד. עיין מהר"ל (נתיבות עולם, נתיב התורה, פ"ג) רבא סובר שאין מתקיימת (התורה) אלא במי שעושה עצמו על בניו אכזרי, לפי שנפשו ודעתו קשורה בבניו, וכאשר נעשה אכזרי על בניו אשר נפשו ודעתו קשורה בהם, מורה זה שהוא שכלי לגמרי.

בינה

עיין רש"י (דברים, כח, נד) הרך בך, הרחמני ורך הלבב מרוב רעבתנות יתאכזרו ולא יתנו מבשר בניהם השחוטים לבניהם הנוותרים. והבן שבינה עצמה רחמין, ומינה דינין מתערין כנודע. וכאשר גובר התעוררות הדינים שבה על מהות עצמותה, נעשה אכזריות. וכאשר גובר מהות עצמותה, גובר הרחמים. ועיין ספר השרשים לרד"ק (ערך קשה) ענין אכזריות וקושי "הלב". ועיין רבינו בחיי (שמות, י, א) ומקשה לבו יפול ברעה, מי שאינו מתבונן בתכלית פעולותיו, הוא המקשה את לבו, ואין זה כי אם רוע לב, ומצד אכזריות שיש בו.

דעת

כח ההנהגה. עיין זהו"ק (שמות, כא, א) כך המנהיג לישראל (דעת טוב, משה רעיא מהימנא) צריך להנהילם ברחמים ולא באכזריות. אולם מצד דעת רע, יש הנהגה של אכזריות, וזהו ערב רב גימ' דעת, כנודע מהאריז"ל, הם הנהגה של אכזריות. ושורשו נחש (שהיה ערום, רע-ום) שורש העצה לאכול מן הרע, ועליו כתיב (דברים, לב, לג) וראש פתנים אכזר. ובלעם שהוא דעת דקלקול, יודע דעת עליון, רגע של כעס כמ"ש בברכות, נקרא (במד"ר, כ, א) אכזרי, שבקש לעקור אומה שלמה.

ועוד. מוסר בסוד הדעת כמ"ש הגר"א (ריש משלי). וכתב (ירמיה, ל, יד) מוסר אכזרי. והוא בחינת קשיות הדעת, בחינת קשה עורף ששם מקום הדעת, ואזי נצרך כנגדו מוסר אכזרי. ועיין ליקוטי מוהר"ן (תורה כא) וכן כעס ואכזריות הוא מחסרון הדעת. וכן שם (תורה נו), וכן בח"ב (תורה ח).

חסד

אמרו (ילק"ש, דברים, לב, תתקמב) עד שלא בא אברהם אבינו, כביכול

היה המקום דן את העולם באכזריות, ענש לדור המבול, אנוש, וכו'.

ועוד. אחוה המתהפכת לאכזריות. וכתב (איוב, ל, כא) תהפך לאכזר לי. וכן כתיב (משלי, יז, יא) ועוכר שארו אכזרי. ומצד הקדושה אמרו (עירובין, כב, ע"א) שד"ת נקנים אצל מי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב.

ועוד. עיין ספר הקנה (ד"ה סודות נפלאים במצות יבום) בהיות אחיו מן האם לא ישוב אליו באמת, כי אינו אחיו מן הרחמים אלא מן הדין, אכזרי ולא רחמים. ועוד שם, שהחליצה פועלת דין ואכזריות (כי אינו מרחם על אחיו המת להקים לו שם) וכו', והנה התרה וחליצה בימין, ותבין באמת שדוחין מצד הרחמים אכזרי בלא רחמים. ועיין ציוני (על התורה, וישב) שאונן בנו של יהודה היה אכזרי שלא רחם על ער אחיו. ועיין מאירת עינים (בראשית) וקין כשהקריב קרבן לא טוב שהוא פשתן מסריח מצד שמאל המקבל ממלאך המות, גרם להמשיך כח סמאל עליו ונעשה רשע ואכזרי על אחיו ועמד והרגו.

גבורה

עיין אור לשמים (לך לך) ע"י שאברהם אבינו מל את עצמו והיה נעשה אכזרי על עצמו, עי"ז נתן לו הקב"ה מדת הגבורה להכניע השונאים (ועיין אמרי יוסף, וירא).

עיין רמ"ק (ספר יצירה, פ"ד) כל רך לבב בטבע הוא חלש ורחמן, וכן גבור בטבע הוא אכזרי.

ועוד. עיין שם בהקדמה, וגם צריך לאנשי גבורה ובעלי מלחמה והאכזריות לייסר הרשעים, ובדרך זו תכון מלכותו. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ראה והבן שע' שרים) ושל שמאל הנאחזים מצד עשו נקראים אכזרים וקשים. וח"ו אמרו (במד"ר, יז, ג) כביכול עשיתם מדת הדין של הקב"ה אכזרי.

ועוד. אמרו (סנהדרין, לו, ע"ב) אין מושיבין בסנהדרין זקן וסריס, ומי שאין לו בנים, ר' יהודה מוסיף אף אכזרי, וחילופיהן במסית דרחמנא אמר לא תחמול, וזהו אכזריות דקדושה. ועיין ספר עשר ספירות, אברהם שהיה מצד החסד בלא שום דין כלל נהפך לדין קשה ונעשה אכזרי על בנו, דין ממש. ויצחק שהיה דין קשה אזי נהפך ללבן, ונעשה כאילו נכלל בחסד להניח עצמו לרצון רבו וחפצו, ונכלל זה בזה, וזה בזה (ועיין עבודת הקדש, ח"ד, פי"ט).

תפארת

עיין זהו"ק (ח"ג, צב, ע"ב) תנו, דישראל אכזריות אתמנע מנייהו מכל שאר עמין. כי מכח ת"ת, ישראל, יעקב, הושג מדת רחמים היפך אכזריות, ולהיפך כתיב (משלי, יב, י) ורחמי רשעים אכזרי. ומצוות רבות יסודם שלילת אכזריות. כגון, עיין ציוני (כי תצא) וטעם מליקה ושחיטה מן הצואר, לצרפינו ככסף ולא נתאכזר, שהאכזריות תתפשט בנפש האדם.

ואמרו (סוכה, יד, ע"א) למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, לומר לך, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת "דעתו" של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות. והבן, שזה גילוי של עצמותם של ישראל, רחמים, כנ"ל. ומי שאין בו רחמים אלא אכזריות חוששין לו ביותר שמא גבעוני הוא

ועי"ש (ד"ה ועתה אומר לכם) ששורש מדה זו מאות ד' (שביהודה). ושורש כללות ההפכים, רחמים ואכזריות, בכתר, בחינת כתר מלכות.

(רמב"ם, איסור ביאה, פ"ט. ועיין שם בהל' מתנות עניים, פ"י. וכן עבדים, פ"ט). ועיין במד"ר (ט, יח) אוי להם לרשעים שעושים מדת רחמים ואכזריות. ואמרו (קה"ר, ז, כד) כל מי שנעשה רחמן במקום אכזר, סופו נעשה אכזר במקום רחמן.

נצח

דריסה ברגלים. ועיין ספר הפליאה (ד"ה וראה והבן שדג טהור) ואינו דורס ואוכל, כי הוא מרחם, והדריסה אכזריות.

נפש הוצאת נפש החיה של הבהמה אכזריות היא. ועיין רמב"ן (דברים, כב, ו) כי האכזריות תתפשט בנפש האדם, כידוע בטבחים שוחטי השורים הגדולים והחמורים שהם אנשי דמים זבחי אדם אכזרים מאד. ומפני זה אמרו (קידושין, פ"ב) טוב שבטבחים שותפו של עמלק.

ועוד. ממונו של האדם המעמידו על רגליו. וכתב הרמב"ם (ספר המצות, ל"ת רלב) הזהירנו שלא למנוע צדקה וכו', וזה אזהרה מלקנות מדת הכילות ואכזריות. וכן איתא (רמב"ם, אישות, פ"ב, הי"ד) ואם לא רצה, מכריזין עליו הציבור ואומרים פלוני הוא אכזרי ואינו רוצה לזון בניו (נו"ה - בנים). ומי שאינו מוליד יש בו אכזריות (עיין רמב"ם, סנהדרין, פ"ב, ה"ג). ואמרו (ב"ב, טז, ע"א) יעלה זו אכזרית על בניה וכו' (מעין עורב שאמרו בעירובין, כב, ע"א). ואמרו (ויק"ר, לד, ג) ועוכר שארו אכזרי, א"ר אלכסנדר, זה שמגעת לו שמחה ואינו מדביק את קרוביו עמו משום עניות. ועיין תנא דבי אליהו רבה (פ"ט) יודעין שמתים בניהם בעונותיהן והיין עליהם אכזרי.

רוח קצר רוח, אכזרי, היפך ארך אפים.

ועוד. אכזר, אך-זר, מלשון זורה לרוח, ממעט הדבר, "אך", ע"י שזורה לרוח.

הוד

ועוד. עיין רמב"ן (דברים, כג, י) הישר בבני אדם בטבעו יתלבש אכזריות וחמה כצאת מחנה על אויב, וע"כ הזהיר בו הכתוב ונשמרת מכל דבר רע.

נהפך הודי למשחית, כל היום דוה, נהפך הוד לדוה כנודע, שהוא חודש אב, בחינת הוד, כנודע. ועיין רמב"ם (אבל, פ"ג, הי"ב) כל מי שאינו מתאבל כמו שצו חכמים, הרי זה אכזרי. וכתוב (משלי, ה, ט) פן תתן לאחרים הודך ושנתיך לאכזרי.

נשמה עיין רמב"ן (בראשית, כה, לד) בזוי הבכורה לעשו (ע"י עשו) לאכזריות לבו. והבן שגילוי הנשמה כבוד, למען יזמרך כבוד. והאכזריות ביטול הכבוד, בזוי.

יסוד

ועוד. נשמה - שמחה דקלקול. ועיין מהר"ל (חידושי אגדות, ב"ב) מי שהוא אכזרי אף אם יגיע לאוהביו דבר אין מרחם עליהם ולפיכך הוא בשמחה תמיד.

מדתו שלום. ועיין רמ"ק (ספר יצירה, פ"ד) תמורת שלום, וכו', אכזרי. (ושורש דבריו בספר הפליאה, ד"ה ממשלה עת רקוד). ונח שמדתו יסוד כנודע אמר (עיין זוה"ק, מדרש הנעלם, כב, ע"ב) א"ר חייא למה שלח את העורב, דא"ר חייא, מצטער הוה נח טפי על אובדנא דעלמא, אמר רבש"ע ידעתי כי אתה רחום, ואתה לא רחמת על עולמך, ונהפך רחמנותך לאכזריות, אתה לא רחמת על בניך, יצא זה שאינו מרחם על בניו ונהפך להם לאכזרי, ולפיכך שלח את העורב כמ"ש (עירובין, כב, ע"א) רבא אמר, במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב. ועיין ספר הפליאה (ד"ה מי יכין לערוב צידו) "העורב הוא אכזרי שבאכזרים", אינו מרחם על בניו, שיוצאים מן היסוד. היפך יוסף שעליו אמרו (פסיקתא דר"כ) כמה רעות עשו השבטים עם יוסף ולא נהג עמם במדת אכזריות. לעומתם שנהגו בו באכזריות, כמ"ש ברבינו בחיי (בראשית, מב, כב) האכזריות שהיה לכם בשעה שהשלכתם אותו לבור.

חיה עיין מורה נבוכים (ח"ג, פמ"ח) טעם אבר מן החי, הוא היותו מקנה ומלמד אכזריות. והוא שורש להרבה איסורים בכלל ואיסור אכילה בפרט. ועיין מהר"ל (גור אריה, בראשית, לו, ב) מעין כך.

מלכות

ועיין רבינו בחיי (שמות, כא, יד) כיון שהוא רוצח ונתחייב מיתה, וכו', ואין ראוי לחמול עליו ולרחם עליו, כי הרחמנות במקום הזה, אכזריות הוא על הנבראים. והבן שתביעת זכות החיים תובעת להתאכזר על הרוצח. ועיין שם (דברים, יג, י) דברי התורה כולה רחמים מבעל הרחמים יתעלה, וכאשר תצוה עלינו להרוג המחויב, לא כיוונה שנעשה כן דרך נקמה שנקום ממנו כיון שנתחייב בה, כי זה היה סיבה להרגיל טבענו במדת האכזריות, אך הכוונה בנקמתנו דרך רחמנות, לרחם על השאר. ועיין מורה נבוכים (ח"ג, פל"ה) ולא כשטות החושבים שהנאת דיני התשלומים (כלומר, ויתור) היא חמלה על בני אדם, אבל היא אכזריות גמורה והפסד סדר המדינה. ושם (פל"ט) שהרחמנות על העבריינים, אכזריות היא על כל הברואים.

עיין זוהר חדש (עט, ע"א) והמלכים התחייבו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך זרע דוד, נוקם ונוטר כנחש לאומות, ורחמן לישראל. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ה"ה נק' גבורה) ולמה נקרא הגבורה יהודה, א"ל בעבור שיהודה היה מלך ישראל, ואע"פ שישאל זרע רחמים, הוצרכו למשוך עליהם שפע ממדת הדין הקשה, כדי להיות להם לב אכזר להלחם עם האומות שמקבלים כח ממדה זו.

יחידה עיין אבן עזרא (דברים, לב, לג) אכזר, תקיף. ואכזריות דקדושה נובעת מאיתן שבנפש, יחידה. ועיין מהר"ל (חידושי אגדות, שבת, כד) וכל מדות אכזריות פועל בחזקה מאוד מאוד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

מילון ערכים בקבלה • בוצינא דקרדינותא

משפטים (קכג, ע"א) דעת גניז בפומא דמלכא וכו', והדעת הוא מכסה פתחא, כמ"ש לעיל סוף פ"א, עכ"ל. והיינו שע"י הדיבור (לשון קשה) יוצא תוקף הבוצינא דקרדינותא לפועל. והשורש ה' אותיות מנצפ"ך כנודע.

וכן הוא שורש הנקבה (שהיא דין כנודע) כמ"ש בעץ חיים (שער לד, פ"ג, מ"ב) וז"ל, וזה טעם למה אשה נקרא נקבה, והוא כמ"ש באדרא, דעבר בוצינא דקרדינותא ונקיב בחדוי דז"א ונפיק לבר מאחריו, לכן היא נקראת נקבה, שכל האור שלה יוצא דרך נקב ההוא.

ועיין רמ"ז (דברים) וז"ל, ששורש התורה הוא בחכמה סתימאה שנתקנה מגבורה דעתיק, שה"ס בוצינא דקרדינותא, דהיינו הכח העליון הנותן מדה וקצבה לכל נמצא, והוא הוא עצם התורה, את זה תעשה ואת זה לא תעשה, ולכך נקראת כלי אומנתו של הקב"ה במעשה בראשית, עכ"ל. עיין ספר הליקוטים (בראשית, פ"ג). ומעין כך לשון הפתחי שערים (נתיב סדר הפרצופים, פתח א) וז"ל, סוד המדה והמשקל שניתן לכל פרצוף במספר פרטי הכוחות שבו שהוא משוער ממש כפי מה שצריך לבריאה, שזה נעשה ע"י קו המדה מבוצינא דקרדינותא, עכ"ל.

אולם לתתא יוצא מבחינה זו שורשי הדינים הנפולים, במיתת מלכי אדום ושבירתם שנפלו רפ"ח ניצוצין להחיות הכלים. וכמ"ש בעץ חיים (שער יח, פ"ה, מ"ת) וז"ל, ודע כי בחינת הרפ"ח ניצוצין הנ"ל הם כולם בחינת גבורות ודינין גמורים, ואליהם רמזו בזוהר במקומות הרבה, כנוצר פ' פקודי, ת"ח רישא דמהימנותא בטש מחשבה בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצוצין זריק לש"ך עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה, וכו', וכל אלו הניצוצין דזריק הוא בוצינא דקרדינותא, הם המלכים ועלמין קדמאין דאתברו ומיתו, עכ"ל. ועיין לשם (ספר הדע"ה, ח"א, ד"ה, ס"א) בוצד"ק - שורש הגבורות אשר ממנה הוא הריבוי והפירוד. ועי"ש (ד"ו, סימן ד), ועוד.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ז"ל העץ חיים (שער א, ענף ב, מ"ב) ענין הצמצום הזה הוא גלות "שורש" הדינין, כדי לתת מדת הדין אח"כ בעולמות. וכח ההוא נקרא בוצינא דקרדינותא, עכ"ל. פירושו "נר חשוך". או נר קשה וחזק. ומהותו "הכח העליון הנותן מדה וקצבה לכל נמצא". עיין שער ההקדמות (דף סח, ע"א). ומקורו בספד"צ (פ"ב) וז"ל, ו' עלאה (של שם הוי"ה) בוצינא דקרדינותא דאתעטר בסטרוי. ועיין זוה"ק בכמה מקומות, כגון בראשית (טו, ע"א. יח, ע"ב), ושמות (קלג, ע"ב), ועוד. ותיקונים (יט, ע"א. לו, ע"ב). ועיין גר"א סוף ליקוטים בספד"צ, שהקו והצמצום, אוריא ובוצינא).

ועיקר גילוי בוצינא דקרדינותא, הוא במוחא סתימאה דאריך אנפין, כמ"ש בעץ חיים (שער לו, פ"ז) וז"ל, מוחא סתימאה להיות שבו סוד הגבורה דעתיק (וכלשון החסדי דוד (אות קיח), החסד דעתיק מתלבש בגלגלתא, כתר דא"א, והוא נקרא אוריא דכ"א. והגבורה (דעתיק) במוחא סתימאה, חכמה דא"א, ונקרא בוצינא דקרדינותא), לכן נרשם בה סוד הבוצינא דקרדינותא, ושם שרשה. כי בוצינא דקרדינותא הוא "שורש לכל הדינים" (הצמצום הוא "שורש דשורש") שבועולם, רק ששם הם נכפים, עכ"ל. וכתב שם להלן, וז"ל, וממוחא סתימאה נתפשט לאמא, עכ"ל. שהיא שורש הגבורות.

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א, ד"ה וענין אלו התיקונים) וז"ל, וידוע שהדעת הוא בוצינא דקרדינותא (והיינו ה' גבורות שבדעת. עיין לשם, ספר הדע"ה, ח"א, ד"א, ס"א. וספר הכללים, כלל יד, ענף ב), וגנוז במעוי דאמא, שמעוי בדעת נתקן, כמ"ש בפרשת משפטים (דף קכג), והוא ז"ת דידה (של אמא) כנ"ל. וכאן בגלגלתא דא"א הוא ראשית בוצינא דקרדינותא בטלא דבדולחא, עי"ש. וכן כתב שם (פ"ב, ד"ה בקטפוי עד בסטרוי) וז"ל, כידוע שבוצינא דקרדינותא הוא הדעת, שהוא קו המדה (שורש הגבול, דין, די-ן), עכ"ל.

ומקום "גילוי" הבוצינא דקרדינותא הוא בפה, כמ"ש הגר"א (שם, פ"ב, ד"ה ו"ו אתפתח באחרא) וז"ל, ו"ו אתפתח באחרא - ר"ל בפה ששם גנוז בוצינא דקרדינותא, דעת (כמש"ל דף לד, ע"א) וכמ"ש בפרשת

נא לשמור על קדושת הגליון

אנציקלופדיה מחשבה
חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה' פ'
ירושלים - יום ג' 20:30
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חזו
לפרטים 52.765.1571

ישראל 073.295.1245 • ארה"ב 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]